Tietoliikenteen ja
tietotekniikan
keskusliitto, FiCom ry

Liikenne- ja viestintävalio

18.5.2016/JM

HE 74/2016 vp

FiComin lausunto sähköisen tunnistamisen lain muutoksista

Tietoliikenteen ja tietotekniikan keskusliitto, FiCom ry kiittää mahdollisuudesta saada lausua vahvasta sähköisestä tunnistamisesta annettuun lakiin ehdotetuista muutoksista. Ehdotetut muutokset liittyvät osin EU:n eIDAS-asetuksen voimaantuloon ja osin siirtymisestä suomalaisessa tunnistuspalvelujen tarjonnassa luottamusverkostomalliin. FiCom esittää lausuntonaan seuraavaa:

Pääviestit

- eIDAS-asetuksen voimaantulosta aiheutuvat muutokset on pääasiassa asianmukaisesti valmisteltu.
- Luottamusverkostoon siirtymiseen liittyvät muutokset on niin ikään valmisteltu pääasiassa asiallisesti.
- Esityksessä tulisi säätää väestötietojärjestelmätarkastusten maksuttomuudesta.
- Esitystä tulisi täydentää säännöksellä joka antaisi Poliisihallinnolle mahdollisuuden toteuttaa pikaisesti henkilöllisyystodistusten sähköinen sulkulistapalvelu.
- Viestintäviraston valtuuksia määritellä tunnistuspalveluntarjoajien vaatimuksia tulee täsmentää – vaatimuksiksi tulisi ottaa vain laajasti käytössä olevia standardeja.
- Luottamuspalvelujen arviointilaitosten hyväksymisessä tulee huolehtia kilpaillusta markkinasta.
- Viestintäviraston määräyksenantovaltuutta tunnistamisverkostossa käytettävien protokollien osalta tulee täsmentää – verkostossa tulee olla selkeys uudesta suunnasta ja hallitusta siirtymästä.
- Valvontamaksun korotukselle ei ole asianmukaisia perusteita.

Yleistä

Esityksen taustalla on siirtyminen eIDAS-asetuksen soveltamiseen sen tullessa voimaan. Lisäksi samalla ehdotetaan muutoksia, jotka liittyvät siirtymiseen kotimaisen tunnistuspalvelun tarjoajien luottamusverkostoon. FiCom pitää muutosten lähtökohtia perusteltuina.

Esitykseen sisältyy myös eräitä rakenteellisia uudistuksia, jotka liittyvät luottamuspalvelujen tarjoajien vaatimuksiin. Uudistukset liittyvät eIDAS-asetuksen säännöksiin. Tältä osin tulee välttää EU-säännöksiä yksityiskohtaisempia kansallisia arviointiperusteita tai vaatimuksia ja ottaa huomioon toimijoihin jo muun

sääntelyn kautta tulevat vaatimukset. Arviointilaitosten hyväksymisessä tulee huomioida myös kilpailulliset seikat, jotta arviointien kustannukset pysyvät kohtuullisina.

Yksityiskohtaiset huomiot

Määritelmät

Lain määritelmiin ehdotetut muutokset ovat kannatettavia. Ehdotuksen 6 pykälään ehdotettu muutos on melko erikoinen verrattuna pykälän nykyiseen sisältöön. Pykälän muut momentit selventävät henkilötietojen käsittelyperustetta, joka ei kuitenkaan ole ehdotetun muutoksen sisältönä. Voitaneen kysyä onko ehdotettu lisäys tarpeen.

Väestötietojärjestelmän käyttäminen ja sulkulistapalvelu

Ehdotuksen 7 §:ssä ehdotetaan velvoitetta hankkia tunnistusvälinettä varten luonnollisen henkilön henkilötiedot Väestötietojärjestelmästä ja huolehtia tietojen ajantasaisuudesta. Kysymys oli avoinna myös edellisen kerran lakia muutettaessa. Ajantasaisuudesta huolehtiminen ei saa johtaa epätarkoituksenmukaisiin käytäntöihin. Esitystä tulee täsmentää siten, että siitä käy ilmi lainsäätäjän tarkoitus ajantasaisuustarkastusten toistuvuudesta ja tiheydestä. Tarkastuksia ei tule edellyttää tehtäväksi niin usein, että se vaarantaa palveluiden toiminnan tilanteessa, jossa VTJ ei pystyisikään vastaamaan pyyntöihin. FiCom pitää tärkeänä että samalla säädetään VTJ:n ja ehdotetussa 7 a §:ssä tarkoitettujen rekistereiden käytön maksuttomuudesta laissa tarkoitetuille tunnistuspalvelun tarjoajille.

Lisäksi FiCom pitää tärkeänä, että esitystä täydennetään siten, että se mahdollistaa Poliisihallinnon toteuttaa viipymättä henkilöllisyystodistusten sähköisen sulkulistapalvelun. Palvelu auttaisi merkittävästi sähköisen tunnistamisen palveluntarjoajia varmistumaan, että dokumentti, johon henkilön sähköinen identiteetti perustetaan, on voimassa eikä ole esimerkiksi varastettu. Palvelu auttaisi merkittävästi torjumaan sähköisen toimintaympäristön riskejä, ehkäisisi identiteettivarkauksia ja parantaisi merkittävästi sähköisen asioinnin turvallisuutta ylipäätään.

Tietoturvauhat ja häiriöt

Ehdotetussa 16 §:ssä on kannatettavaa se, että se muodostaa pohjan tunnistamisen luottamusverkoston toimijoiden väliselle tiedonvaihdolle ja että pykälä mahdollistaa myös salassa pidettävien tietojen vaihtamisen.

Ensitunnistaminen

Ensitunnistamista sääntelevän 17 §:n muuttaminen on turvallisuusnäkökohdista perusteltua, mutta korostaa entisestään toimivan ensitunnistamisen markkinan tarvetta, kun merkittävä ensitunnistamisessa käytetty dokumentti jää pois käytöstä. Ensitunnistamisen markkinaa pyrittiin kehittämään vuonna 2015 hyväksytyillä muutoksilla, mutta vaikutukset markkinan toimintaan eivät ole olleet niin nopeat kuin edellisiä muutoksia käsiteltäessä ennakoitiin.

Vaatimustenmukaisuuden arviointi

Luottamuspalvelun vaatimustenmukaisuuden varmistamisessa (32 §) ehdotetaan Viestintäviraston valtuutta määrätä arviointiperusteista. Säännöstä on syytä täsmentää siten, että edellytetään standardeilta laajaa kaupallista soveltamista ja poistetaan mahdollisuus asettaa vain alueellisesti sovellettuja standardeja. Vaatimustenmukaisuuden arviointielimen (33 §) hyväksynnässä tulee ottaa huomioon toimivan markkinan luominen. Arviointielimiä tulisi pyrkiä hyväksymään vähintään kolme.

Viestintäviraston ohjaus

Lakiehdotuksen 42 §:ssä ehdotetaan säädettäväksi Viestintävirasto määräyksenantovaltuuksista. FiCom kannattaa määräyksenantovaltuuksien täsmentämistä. Myös näiltä osin ehdotuksen perusteluja olisi syytä täsmentää siten, että niistä käy selvästi ilmi lainsäätäjän tarkoitus siitä, että määräyksiä annettaessa tulee huolehtia kilpailun edistämisestä ja palveluntarjoajien hallinnollisen taakan minimoiminen. Pykälän 3 kohdan rajapintojen osalta FiCom toivoo, että lainsäätäjän tarkoitus kävisi selvästi ilmi: luottamusverkostoa valmistelleessa valtiovarainministeriön työryhmässä päästiin yhteisymmärrykseen siitä, että luottamusverkostossa tulee määritellä 1–2 rajapintaa, joita kaikkien luottamusverkostossa toimivien tulee tukea. Tämä tulisi ottaa myös pykälässä lähtökohdaksi. Uusien rajapintojen määrittely ei estä toimijoita sopimasta nyt käytössä olevien rajapintojen käyttämisen jatkamista niin kauan kuin niille on toiminnallinen tarve.

FiComin mielestä lainsäätäjän tarkoitukseksi on syytä kirjata, että Viestintävirasto voi määrätä sovellettavaksi rajapinnaksi avoimen, yleisesti sovelletun rajapinnan ja että tällä ei ole tarkoitus rajoittaa luottamusverkostossa toimivia palveluntarjoajia sopimasta jo nyt käytössä olevien rajapintojen käytöstä niin kauan kuin on tarpeen siirtymän hoitamiseksi hallitusti.

Tarkastusoikeus

Esityksen tarkastusoikeudesta säätävään 46 §:ää ehdotetaan muutettavaksi siten, että tarkastukselta poistetaan olennaisuuskynnys. FiCom pitää tätä muutosta erikoisena, koska esityksessä ei tuoda esiin mitään, mikä osoittaisi tarvetta muuttaa nykyistä käytäntöä. Olennaisuusedellytys on näin ollen syytä säilyttää.

Valvontamaksut

Valvontamaksujen osalta (47 §) esitysluonnoksessa esitetään tunnistuspalvelujen valvontamaksuun 2.000 euron korotusta. Korotuksen perusteena on ainoastaan tavoite nostaa maksu samalle tasolle eIDAS-luottamuspalveluiden kanssa. Korotusta ei perustella valvonnasta johtuvalla toiminnallisella tarpeella. FiComin mielestä valvontamaksu tulisi säilyttää nykytasolla ja mahdollinen vajaus täyttää Viestintäviraston resurssien kohdentamisella uudelleen sekä toimintatapojen ja valvontamuotojen tehostamisella.

Sähköisen ensitunnistamisen edistäminen

FiCom kiinnittää valiokunnan huomiota sähköisen tunnistamisen markkinan kehittämiseen. Kaikkien lainsäädännöllisten ratkaisujen tulee tukea toimivan sähköisen tunnistamisen markkinan syntymistä.

Keskeisin yksittäinen tekijä markkinan toiminnan parantamisessa on toimiva sähköisen ensitunnistamisen markkina, eli käyttäjän mahdollisuus rekisteröidä itse jo olemassa olevalla tunnistusvälineellä uusi väline.

Vuonna 2015 hyväksytty 17 §:n muutos ei ainakaan vielä ole mainittavasti onnistunut tavoitteessaan parantaa sähköisen ensitunnistamisen kattavaa saatavuutta. Tämän vuoksi lainsäätäjän on syytä seurata tilanteen kehittymistä ja ottaa käyttöön nykyistä voimakkaampia keinoja – kuten hintasääntely – jos markkina ei lähde kehittymään.

Helsingissä,

Tietoliikenteen ja tietotekniikan keskusliitto, FiCom ry

Jussi Mäkinen
Lakimies